

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
**«Спеціалізований туризм
(Міських агломерацій)»**

з підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	24 Сфера обслуговування <i>(код і назва)</i>
Спеціальність	242 Туризм <i>(код і назва)</i>
Спеціалізація (за наявності)	- <i>(код і назва)</i>
Освітня програма	Туризм <i>(назва)</i>

Полтава 2020 рік

Укладачі програми:

Карпенко Н. М., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Карпенко Ю. В., к. е. н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Рецензенти програми:

Шуканова А. А., к. пед. н., доцент, завідувач кафедри географії та методики викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Оніщук Л. М., к. пед. н., голова Полтавської регіональної громадської організації «Обласний туристичний кластер».

Програму навчальної дисципліни
схвалено і обговорено на засіданні
кафедри туристичного та готельного
бізнесу

Протокол засідання кафедри
від 15 травня 2020 р., № 10

Завідувач кафедри туристичного та
готельного бізнесу, д. е. н., професор

_____ Г. П. Скляр
(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Туризм»,
к. е. н.

_____ Ю. В. Карпенко
(підпис)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради,
д. е. н., професор.

_____ Н. С. Педченко

(підпис)

КОРОТКА АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Спеціалізований туризм (Міських агломерацій)» охоплює ключові теоретико-методологічні та практичні питання ефективної організації туризму у містах та міських агломераціях. Основна увага при вивченні дисципліни приділяється ознайомленню з сутнісними характеристиками міського (урбан) туризму, його ресурсною базою, сучасними тенденціями розвитку, світовими та вітчизняними центрами поширення, основними принципами організації.

Учебная дисциплина «Специализированный туризм (Городских агломераций)» охватывает ключевые теоретико-методологические и практические основы эффективной организации туризма в городах и городских агломерациях. Основное внимание при изучении дисциплины уделяется ознакомлению с существенными характеристиками городского (урбан) туризма, его ресурсной базой, современными тенденциями, мировыми и отечественными центрами развития, основными принципами организации

The discipline «Specialized tourism (Urban agglomerations)» covers the key theoretical, methodological and practical foundations of effective organization of urban tourism. The main attention in the study of the discipline is paid to: acquaintance with the essential characteristics of urban tourism, its resource base, current trends, world and domestic distribution centers, the basic principles of organization.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Спеціалізований туризм (Міських агломерацій)» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Туризм» освітня програма Туризм, затвердженої наказом по університету від 22 березня 2019 р., № 60.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є фактори, сучасні тенденції, проблеми, перспективи, принципи організації та географія розвитку туризму у містах і міських агломераціях в Україні та у світі.

Метою дисципліни є формування у студентів цілісного уявлення про умови та фактори розвитку міського (урбан) туризму, його суспільне значення, специфіку, світові та вітчизняні центри поширення, форми та принципи організації.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (K01); здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (K02); здатність діяти соціально відповідально та свідомо (K03); здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу (K04); прагнення до збереження навколишнього середовища (K05);

спеціальні, фахові, предметні: знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності (K15); здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій (K17); розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів (K19); розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного (K20); здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту (K21); здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства (K29).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми. В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук. (ПР02); знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ (ПР03); пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору (ПР04); аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території (ПР05); застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів (ПР06); організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки (ПР09); діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості (ПР16); адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях (ПР18); приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності (ПР21).

Навчальна дисципліна є вибірковою.

Форма підсумкового контролю знань – ПМК.

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Туризм у сучасному урбанізованому середовищі

Тема 1. Урбанізація як глобальний процес

Сутність понять: «урбанізація», «урбанізоване середовище», «місто». Класифікація та типологія міст. Основні урбаністичні форми: агломерація, «конурбація», мегаполіс», урбаністичний район, урбаністична зона. Масштаби і тенденції розвитку процесів урбанізації в сучасному світі. Поняття про туристичну агломерацію. Туристичні агломерації світу. Особливості урбанізації в Україні. Правові засади функціонування міських агломерацій. Найбільші міські агломерації України.

Тема 2. Сутнісні характеристики міського туризму

Роль рекреаційної діяльності та туризму в розвитку міських соціально-економічних систем. Сутність поняття «міський туризм». Специфіка та чинники розвитку міського туризму. Фактори та особливості формування рекреаційно-туристичних потреб жителів міських агломерацій і туристів, методи їх досліджень. Історія розвитку міського туризму у світі та в Україні. Правові засади розвитку міського туризму в Україні. Предмет, мета, методи та завдання вивчення дисципліни «Спеціалізований туризм (міських агломерацій)», її практична спрямованість.

Тема 3. Туристичні ресурси міст та міських агломерацій

Класифікація та оцінка туристичних ресурсів міст та міських агломерацій. Поняття та структура рекреаційно-туристичного потенціалу міста. Рекреаційні парки як атрактивні об'єкти міста. Об'єкти дозвілля у містах. Промислові підприємства міст як туристичні ресурси. Архітектурно-туристичний потенціал міста. Давня та сучасна інфраструктура міста як туристичний ресурс.

Тема 4. Туристична інфраструктура міста та туристично-інформаційні центри

Зміст поняття «туристична інфраструктура міста». Засоби розміщування. Ресторанне господарство міст. Транспортне обслуговування. Поняття туристично-інформаційного центру. Функції туристично-інформаційних центрів. Світові тенденції розвитку туристично-інформаційних центрів. Діяльність туристично-інформаційних центрів в Україні.

Тема 5. Туристичний імідж міста

Поняття про образ, бренд і імідж території. Бренд та брендинг міста. Атрактивність, видовищність та унікальність туристичних ресурсів міста як основа формування його бренду Туристичний імідж та логотип міста.

Тема 6. Особливості організації та регулювання туристичної діяльності в містах та міських агломераціях

Принципи організації та регулювання туризму і рекреаційної діяльності у містах та агломераціях: соціальної спрямованості і функціональної орієнтації рекреаційних комплексів; ринкових відносин; керованості рекреаційного обслуговування; інтенсивного природокористування та збереження екологічної рівноваги; державного регулювання та правового забезпечення. Специфіка та інноваційні підходи до формування й просування турпродуктів міста та міської агломерації. Проблеми регулювання розвитку рекреаційно-туристичних територій міст та міських агломерацій. Основні підходи та етапи до формування стратегії розвитку туризму та рекреації в містах та міських агломераціях.

Модуль 2. Сучасні тенденції та напрями розвитку туризму у містах та міських агломераціях

Тема 7. Міста – центри культурно-пізнавального туризму

Найдавніші міста світу та їх роль у розвитку міського туризму. Найвідвідуваніші міста світу як центри культурно-пізнавального туризму. Значення історичних міст України для розвитку туризму.

Тема 8. Міста – центри паломництва та релігійного туризму

Міста – центри паломництва християн. Міста – центри паломництва буддистів. Міста – центри паломництва мусульман. Об'єкти християнського паломництва та релігійного туризму в містах України.

Тема 9. Міста-курорти та центри лікувально-оздоровчого, медичного та спортивно-оздоровчого туризму

Міста – лікувально-оздоровчі курорти. Приморські міста – як центри рекреаційно-туристичної діяльності. Найбільші центри медичного туризму у світі та в Україні. Міста – як центри спортивно-оздоровчого туризму.

Тема 10. Міста – центри ділового, освітнього, промислового (індустріального) та подієвого туризму

Основні центри ділового та освітнього туризму у світі. Промисловий туризм у містах та агломераціях світу. Основні центри подієвого туризму у світі. Міст та міські агломерації України як центри ділового, освітнього, промислового та подієвого туризму.

Тема 11. Розважальний, екстремальний та шопінг-туризм у містах

Міста – центри розважального туризму. Екстремальний туризм у містах. Шопінг туризм у містах світу та України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України: навчальний посібник / О. О. Бейдик. – Київ : Альтерпрес, 2009. – 400 с.
2. Дехтяренко Ю. В. Управління розвитком міста: навчальний посібник/ Ю. Ф. Дехтяренко / За ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – Київ : НАДУ, 2006. –389 с.
3. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України: навч. посібник / О. О. Любіцева, Є. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – Київ : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
4. Мальська М. П. Туризм у містах: підручник / М. П. Мальська, О. М. Гаталяк. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 224 с.
5. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу / І. В. Смаль. – Ніжин : Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
6. Туризм і місто: аналіз проблем, тенденцій та моделювання розвитку: монографія / за заг. ред. І. М. Писаревського; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 209 с.
7. Туризм і місто: досвід, проблеми та перспективи: монографія / за заг. ред. І. М. Писаревського; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2011. – 284 с.
8. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія: навч. посібник / Н. В. Фоменко – Київ : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

Додаткові

9. Богачов С. В. Економіко-правові проблеми розвитку великих міст та агломерацій в Україні : [монографія] / С. В. Богачов, М. В. Мельникова, В. А. Устименко та ін. – Харків : НТМТ, 2015. – 247 с.
10. Верменич Я. В. Історичне місто / Я. В. Верменич // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – Т. 3: Е-Й. – Київ : Наук. Думка, 2005. – 573 с.
11. Гаталяк О. Теоретичні підходи до визначення поняття туризму в містах / О. Гаталяк, О. Ганич // Географія. Економіка і туризм: національний та міжнародний досвід. Матеріали XI наукової конференції з міжнародною участю. – Львів, 2017. – С. 50–55.

12. Гладкий О. В. Особливості формування та розвитку міського туризму в Україні / О. В. Гладкий, О. А. Склярів // Географія та туризм : Наук. зб. – Київ, 2017. – Вип. 38. – С. 71 – 81.

13. Діденко К. Д. Роль історичних міст України у розвитку внутрішнього туризму / К. Д. Діденко // Український географічний журнал. – 2004. – № 3. – С.52-56.

14. Економіка міста та урбаністика: матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (23 березня 2018 р.). — Київ : КНЕУ, 2018. — 311 с.

15. Ешворт Г. Міський туризм: нестійкість в увазі / Г. Ешворт // Прогрес в туризмі, рекреації, управлінні гостинністю. – 1989. – № 1. – Лондон. – С. 33-54.

16. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навчальний посібник / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2008. – 304 с.

17. Корж Н. В. Управління туристичними дестинаціями : підручник / Н. В. Корж, Д. І. Басюк. – Вінниця: «ПП«ТД Едельвейс і К», 2017. – 322 с.

18. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. – Київ : Знання, 2008. – 661 с.

19. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посібник / П. О. Масляк. – Київ : Знання, 2008. – 343 с.

20. Міста України: Інформаційно-статистичний довідник. – Київ : АВК-Росток, 2007. – 128 с.

21. Сіройч З. С. Демографічні та соціально-економічні проблеми розвитку міських агломерацій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук / З. С. Сіройч. – Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України, 2009. – 32 с.

22. Смирнов І. Г. Іміджмейкинг та брендинг туристичної дестинації (на прикладі міського туризму) / І. Г. Смирнов // Наукові записки СумДПУ імені А. С. Макаренка. Географічні науки. – 2017. – Вип. 8. – С. 154-174.

23. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. – Київ : Фенікс, 2017. – 438 с.

24. Фокін С. П. Організація активного туризму: метод. рек. [для студ. вищ. навч. закл.] / С. П. Фокін. – Київ : КУТЕП, 2003. – 104 с.

25. Екологія города / под общ. ред. Ф. В. Стольберга. – Київ : Либра, 2000. – 462 с.

26. Global Report on City Tourism – Cities 2012 Project. – AM

Електронні ресурси

27. Бокк К. Зміни у міському туризмі та їх значення для майбутнього міст / К. Бокк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40309-015-0078-5> (дата звернення: 01.04.2020).

28. Генріх Нойєнфельдт, Олаф Розе Міський туризм як економічний фактор в Аахені [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.geogr.uni-goettingen.de. (дата звернення: 01.04.2020).

29. Ліптуга І. Л. Прес-реліз 5-го Глобального Саміту з міського туризму директора департаменту туризму та курортів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України / І. Л. Ліптуга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mw.com.ua/?oid=17794&sid=13347>. (дата звернення: 01.04.2020).

30. Найпопулярніші місця призначення у містах 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blog.euromonitor.com/2017/01/top-100-city-destination-ranking-2017.html> (дата звернення: 01.04.2020).

31. Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14> (дата звернення: 01.04.2020).

32. Про оздоровлення та відпочинок дітей: Закон України від 04.09.2008 р. № 375-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/375-17> (дата звернення: 01.04.2020).

33. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264–XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 01.04.2020).

34. Про туризм: Закон України від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 19.04.2020).

35. Сайт Всесвітньої туристичної організації ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unwto.org (дата звернення: 17.08.2019).

36. Смирнов І. Г. Брендинг міста у туризмі: концептуальні підходи / І. Г. Смирнов [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id1680/>. (дата звернення: 01.04.2020).

37. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-р (дата звернення: 17.04.2020).

38. Dictionary of Travel. Tourism and Hospitality [Електронний ресурс] / Ed. S. Medlik. – London: ButterworthHeinemannEtd. – 1993. – P. 43. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.mu.edu.et/iphc/images/Tourism/Dictionary_of_Travel_Tourism_Hospitality.pdf. (дата звернення: 01.04.2020).

39. MasterCard 2016. Global Destination Cities Index 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://newsroom.mastercard.com/wp-content/uploads/2016/09/FINAL-Global-Destination-Cities-Index-Report.pdf>. (дата звернення: 01.04.2020).

40. Neuenfeldt H., Rose O. Stadt tourismus als Wirtschaftsfaktorin Aachen [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.geogr.uni-goettingen.de. (дата звернення: 01.04.2020).